

УДК 343.1, 341.4

DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.22.2.10>

Бобріченко В.В.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

Живова Ю.В.

*кандидат юридичних наук, доцент
доцентка кафедри адміністративного
і кримінального права
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИХ НОРМ

Постановка проблеми. 20 червня 2022 року Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська Конвенція). Ця ратифікація є знаковою подією, яка демонструє прагнення нашої держави до підвищення стандартів захисту прав людини, як необхідної умови євроінтеграції. В умовах війни, від якої потерпає Україна, загострились соціальні і економічні чинники, а під їх впливом - підвищилися ризики домашнього насильства. За статистикою громадської організації «Асоціація жінок-юристок України «ЮрФем», наданої в звіті «Домашнє насильство в Україні: реагування в умовах війни» у першому півріччі 2022 року було зафіксовано: 1) звернень до Національної поліції України з приводу домашнього насильства було зареєстровано – 104 295 повідомлень, у 1 півріччі 2021 – 143 887 повідомлень, 2) кількість винесених термінових заборонних приписів – 14 446 приписи, 25 154 приписи у 1 півріччі 2021 р., 3) кількість самостійно виявлених випадків домашнього насильства поліцейськими – 48 000 випадків, і 75 200 (1 півріччя 2021).

При чому, спад звернень пов'язують не з покращенням ситуації, а навпаки з утруд-

неним доступом до правоохоронних органів і судів через повномасштабний напад РФ на Україну. Навіть якщо змістити фокус зі зменшення статистики, то все одно кількість звернень є величезною. Особливо викликає занепокоєння те, що велику кількість випадків було виявлено саме поліцейськими – тобто, чомусь, особи, які страждають від домашнього насилля не можуть або не наважуються на звернення до правоохоронних органів. Також існує жаклива практика суду, яка по-перше порівнює домашнє насильство з конфліктом між людьми (а не зі злочином), а по-друге, буквально каже, що якщо не настало наслідків і постраждала особа написала заяву, в якій просить не карати винного жорстоко, то це малозначне діяння, тому усного зауваження буде достатньо. Відповідно до інформації зі звіту Юрфем – 8% проаналізованих справ було закрито у зв'язку з малозначністю діянь. Якщо розглядати питання захисту дітей, при яких відбулося насилля, то всього 3,6% дітей у судових рішеннях було визнано потерпілими, 42,5% - визнали свідками, а в 53,75% рішень взагалі нічого не зазначалося про дитину. Така практика не сприяє викоріненню домашнього насильства і захисту прав людини, оскільки не спрямована на перевиховання кривдника, адже суди

у разі засудження особи до позбавлення волі, часто звільняють винного від відповідальності з випробувальним терміном [1]. На нашу думку, ратифікація Стамбульської конвенції має допомогти у викоріненні цих проблем, бо передбачає розширений механізм захисту від домашнього насильства і контроль за впровадженням змін до життя. Та одночасно з тим ратифікація потребує приведення у відповідність національного законодавства, оскільки законодавець почав робити кроки у напрямку боротьби з домашнім насиллям, але Конвенція вимагає більш широкого підходу до запроваджуваних заходів.

Аналіз останніх наукових досліджень. Питанню ратифікації і імплементації норм Конвенції присвячено велику кількість наукових робіт.

Цю тематику вивчали такі науковці, як К. Шуневич, В.В. Гальцова, Сіваш А.А., К.Д. Шестюк, Наливайко І. О., Левченко К. Б., Легенька М. М., Аносова Ю. О і багато інших. Але багато питань не знайшли своїх відповідей в дослідженнях, а головне - які ж саме норми необхідно змінити, щоб досягти хоча б мінімуму, який декларує Стамбульська конвенція.

Метою дослідження є вивчення положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України, співставлення даних нормативних актів та виявлення недоліків або прогалин у регулюванні питання запобігання домашньому насильству в українському законодавстві.

Виклад основного матеріалу. Насправді в законодавство України були внесені доцільні зміни для викорінення насильства стосовно жінок. Наприклад, у 2017 році був прийнятий Закон України «Про протидію домашньому насильству», а також було доповнено Кримінальний Кодекс України статтею 126¹ – яка визначила домашнє насильство як нетяжкий злочин [2]. Але Стамбульська Конвенція

передбачає певні стандарти, які повинні бути відображені у кримінальному і кримінально-процесуальному законодавстві для викорінення або хоча б зменшення випадків домашнього насилля. З аналізу Конвенції можна дійти висновку, що питання домашнього насильства може бути поєднане з такими кримінальними правопорушеннями як:

1) ст. 134 КК України – примушування до аборту, стерилізації. Дане кримінальне правопорушення цілком відображене у КК України, при чому як у чинному КК 2001 року, так і тому, що в проєкті. Відмінністю є поділ в проєкті КК на окремі правопорушення: 1) штучне переривання вагітності, 2) штучне переривання вагітності внаслідок примушування або обману і 3) стерилізація внаслідок примушування або обману [3 с.64].

2) ст. 151-2 – примушування до шлюбу. Конвенція вимагає, щоб умисну поведінку у вигляді примушування до шлюбу та залякування на територію іншої держави задля примушування для шлюбу було криміналізовано, а також, аби шлюби укладені під примусом було можливо оскаржити, припинити. В цій частині українське законодавство відповідає даним умовам: а) встановлено кримінальну відповідальність за примушування до шлюбу (ст. 151² КК України), при чому склад кримінального правопорушення охоплює значно більший перелік дій (примушування особи до вступу в шлюб або до продовження примусово укладеного шлюбу, або до вступу у співжиття без укладання шлюбу, або до продовження такого співжиття, або спонукання з цією метою особи до переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає), б) відповідно до ст. 40 Сімейного кодексу України, шлюб визнається недійсним за рішенням суду, якщо він був зареєстрований без вільної згоди жінки або чоловіка [4]. В проєкті КК кваліфікований склад злочину такий самий [3, с.68].

3) Психологічне і фізичне насильство, саме як складова кримінального правопорушення у вигляді домашнього насильства передба-

часться у комплексі в статті 126¹. І знову ж таки, має більш розширений і деталізований перелік. Так для визначення психологічного і фізичного насильства саме у темі домашнього насильства можна звернутися до Закону України «Про протидію домашньому насильству», в якому визначається, що а) фізичне насильство - форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру, б) психологічне насильство - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи [5]. В проєкті КК визначення злочину надається таке саме, проте новацією і, на нашу думку, гарним чинником виправлення винних є положення, що до осіб, які вчинили домашнє насилля не може застосовуватися штраф, грошове стягнення, як основне покарання. [3, с.71]

4) Одночасно з тим, «білою плямою» у законодавстві є питання переслідування. Прямої вказівки на переслідування, як на кримінальне правопорушення у КК немає. Воно передбачене у КУпАП, як частина адміністративного правопорушення у вигляді домашнього насильства, а також зазначається у визначенні психологічного насилля, наведеного вище. Але питання переслідування у сучасному світі є більш тяжким ніж адміністративне правопорушення. Тому переслідування, за вимогами Конвенції, має бути

криміналізоване. Проте в Конвенції є особливість, що по суті, під переслідуванням розуміють: «умисну поведінку, яка полягає в повторному здійсненні загрозливої поведінки, спрямованої на іншу особу, що змушує його чи її боятися за свою безпеку» [6]. На нашу думку, дане визначення є дуже узагальненим, і більше спирається на ознаку повторюваності (в КК за кожне кримінальне правопорушення передбачена більш жорстка відповідальність, якщо його було вчинено повторно). Але як ми вважаємо, дане визначення не відображає в повній мірі проблему переслідування (або як його ще називають у Сполучених Штатах Америки – сталкінг). У Кримінальному Кодексі США є спеціальна стаття, яка передбачає відповідальність за таку дію, і була прийнята саме в межах поліпшення захисту прав жінок. У законодавстві України відсутнє поняття «переслідування» (лише як частина дій при затриманні особи), тому візьмемо наукове визначення даного поняття. Переслідування – є проявом насильства, а саме психологічного, що полягає у нав'язливому переслідуванні потерпілої в реальному житті та онлайн, кривдник нав'язливо вимагає її уваги [7]. У КК США сталкінг, як злочин, полягає у такому: будь-хто – здійснює торгівлю (як міжнародну, так і на території США) або переміщується по країні з наміром вчинити вбивство, завдати тілесних ушкоджень, харасменту (домагання, переслідування), залякати іншу людину, і такі дії можуть викликати або стати причиною: 1) обґрунтованого страху смерті або серйозних тілесних ушкоджень у переслідуваної особи, найближчих членів її родини, іншої особи з подружжя або сексуального партнера цієї особи, домашньої тваринки, службової тварини, тварини емоційної підтримки або коня переслідуваного, 2) або викликає, намагається спричинити, або можна обґрунтовано вважати, що спричинить значний емоційний стрес у осіб, перерахованих вище. Також до сталкінгу відносяться дії, які вчиняються з наміром вбити, поранити, харасменту або встановити спостереження

з цих намірів, а також аби залякати іншу особу, з використанням пошти, будь-якої інтерактивної комп'ютерної служби або служби електронного зв'язку чи системи електронного зв'язку міждержавної торгівлі або будь-якого іншого об'єкта міждержавної чи іноземної торгівлі для вчинення дій, які спричинять наслідки передбачені у 1 і 2, наведених трохи вище [8].

Додатково для розуміння цієї статті ми також наведемо визначення харасменту – це поведінка, яка, ґрунтуючись на расі, кольорі шкіри, релігії, статі (включаючи сексуальну орієнтацію, гендерну ідентичність або вагітність), національному походженні, віці, інвалідності або наявності генетичної хвороби тощо, може образити або принизити іншу людину, чи поведінка, яка систематично порушує межі інших людей, в тому числі психологічний тиск. Проявами такої поведінки можуть бути слова, жести, дії осіб [9]). З наведеного аналізу можна чітко побачити, що переслідування набагато складніше за своїм змістом правопорушення, і, на нашу думку, потребує криміналізації у чинному і майбутньому КК України саме у визначенні, близькому до КК США.

5) Сексуальне насильство, яке відповідно до Закону України «Про протидію домашньому насильству» входить в склад поняття домашнього насильства. В КК України воно не зазначається в статті 126-1, з чого можна зробити висновок, що воно буде кваліфікуватися за окремими статтями, тобто – ст.ст. 152, 153, 154 КК України.

6) Каліцтво жіночих геніталій – є надзвичайно жахливою практикою у деяких країнах з релігійних, культурних або інших мотивів. В деяких регіонах практикують каліцтво жіночих геніталій у ранньому віці. Таку дію іноді називають жіночим обрізанням, але нічого схожого з обрізанням воно не має, бо по своїй суті є каліцтвом, яке може бути навіть смертельним [10]. В КК України таке кримінальне правопорушення передбачено у ст. 121 – як умисне тяжке тілесне ушкодження, і формулюється як каліцтво статевих орга-

нів, незалежно від статі особи. Загалом дана стаття КК України повністю охоплює саме діяння щодо каліцтва статевих органів, водночас Конвенція передбачає як частину складу злочину – примушування жінки до того, щоб вона зазнала актів, перелічених у підпункті «а», або схилення її до цього [2,6]. В КК України 2001 року не має такого складу діяння, але є в новому проекті – воно зазначається як окреме кримінальне правопорушення - примушування до каліцтва жіночих геніталій, водночас саме каліцтво статевих органів визначається як тяжка шкода здоров'ю, тому буде кваліфікуватися за ст. 4.2.6 [3, с. 69]. Хоча в Україні зафіксованих випадків вчинення такого виду злочину не було, проте останнім часом все більшого поширення набувають шлюби з іноземцями, тому для захисту прав жінок у майбутньому існування такої норми є виправданим.

7) Сексуальне домагання прямо не передбачене, ні у КК України, ні у КУпАП України. З поняття, наведеного в Конвенції випливає, що сексуальне домагання – це будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної або фізичної поведінки сексуального характеру, метою або наслідком якої є порушення гідності особи, зокрема шляхом створення залякувального, ворожого, принизливого або образливого середовища (і вимагається аби такі дії піддавалися покаранню: кримінальному або іншого характеру, наприклад, адміністративного). Статтею КК України, яка найкраще підходить для кваліфікації таких дій є ст. 153, тобто сексуальне насильство, адже охоплює вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство). Проте, ми вважаємо, що необхідно привести дану статтю до «належного» формулювання, адже часто сексуальні домагання, які вчиненні в громадських місцях кваліфікують за ст. 296 (Хуліганство) і виникають проблеми з притягненням винних осіб до відповідальності [11]. Але водночас з цим

у судовій практиці є розуміння того, що при сексуальному домаганні необхідно застосувати ч.1 ст. 153 КК України [12]. Додамо, що сексуальне домагання передбачається як склад кримінального правопорушення у проєкті КК України [3, с.69-70].

Якщо підсумувати інформацію, то приведення у відповідність до Стамбульської конвенції потребує ст. 153 КК України (у частинні додання положень щодо сексуального домагання), а також потребує криміналізації таке діяння як переслідування. Проблема встановлення відповідальності за переслідування не вирішується і в проєкті КК, в ньому містяться положення щодо переслідування груп осіб за національними, релігійними і т.п. ознаками, які не відносяться до захисту жінок.

В Стамбульській конвенції міститься вказівка які обставини є обтяжуючими для кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством. Загалом у ст. 46 Конвенції 9 обтяжуючих обставин, 7 з яких можна знайти у ст. 67 КК України. Проте у КК України відсутні такі обтяжуючі обставини як правопорушення, що було вчинено в присутності дитини, та правопорушення, що було вчинено із застосуванням зброї або з погрозою застосування зброї.

На нашу думку, додання такої обтяжуючої обставини, як вчинення домашнього насильства у присутності дитини буде сприяти захисту становища дитини, оскільки, на початку дослідження ми зазначали, що у більше як половині судових рішень взагалі не має згадки про дитину, і лише у малому відсотку рішень - дитина визнається потерпілою. В проєкті КК передбачаються такі обставини, але незрозумілим залишається той факт, що обтяжуюча обставина у вигляді застосування зброї є такою, лише для деяких злочинів, а саме переважно щодо кримінальних правопорушень, які вчиняються щодо повнолітніх, і схилення неповнолітньої до дії сексуального характеру. Водночас на злочини у вигляді: 1) дії сексуального характеру з дитиною віком від 14 до 16 років, 2) Розбещення дитини віком до 16 років, 3)

Сексуального домагання дитини віком від 14 до 16 років, та 4) Примушування до каліцтва жіночих геніталій, 5) Домашнє насильство, така обставина вже не поширюється. На нашу думку, таке обмеження є невірним, оскільки цілком імовірно здійснення таких дій із застосуванням зброї. І тим паче, Конвенція поширює обтяжуючі обставини, передбачені у ній, на всі кримінальні правопорушення, на які вона поширюється, а не на окремі діяння [3,6]. В проєкті КК обтяжуючою обставиною для кримінальних правопорушень проти сексуальної свободи та сексуальної недоторканості людини передбачається вчинення передбачених правопорушень у присутності **малолітньої дитини**, яка усвідомлювала обставини та значення вчиненого діяння. Дане положення не відповідає положенням Конвенції, оскільки зводить перелік дітей, за присутності яких вчинення кримінального правопорушення вважається вчиненням з обтяжуючою обставиною. Відповідно до Конвенції обтяжуюча – вчинення правопорушення в присутності **дитини**. Дитиною в українському законодавстві визнається особа, віком до 18 років [4]. І знову таки, воно застосовується лише до певного переліку діянь, наприклад сексуальне домагання до дитини віком від 14 до 16 і каліцтво жіночих геніталій, вже не передбачає такої обтяжуючої обставини, хоча цілком імовірно може здійснюватися у присутності дитини. В проєкті КК України для домашнього насильства також передбачається обтяжуюча обставина – вчинення у присутності малолітньої дитини. Дане положення знову ж таки не відповідає вимогам Конвенції. Тому, ми вважаємо, що обтяжуючі обставини для даних видів кримінального правопорушення слід зафіксувати за прикладом Конвенції як «вчинення насильницьких дій в присутності дитини».

Переходячи до блоку *кримінального процесуальних* питань, зазначимо, що відповідно до вимог Конвенції потрібно внести законодавчі зміни, які дозволять здійснювати кримінальне переслідування осіб, які вчинили кримінальні правопорушення у вигляді сексуального

насилства, примусового шлюбу, каліцтво жіночих геніталій та примусового абортів або стерилізації, незалежно від повідомлення жертви правопорушення або надання інформації державою, на території якої було вчинено правопорушення. Тобто, з-під приватного обвинувачення мають бути виведені такі статті КК України: 126¹, 134, 151², 154, ч.1 ст. 152, ч.1 ст. 153 КК України.

Однією з вимог Конвенції також є заборона обов'язкових альтернативних процесів, зокрема – заборона примусового примирення або посередництва з усіх форм насилства, які перелічені у Конвенції (якщо коротко – стосовно всього, що зазначено вище). В свою чергу, КПК України у ст. 469 встановлює, що лише угода про примирення у кримінальних правопорушеннях щодо домашнього насилства може бути ініційована потерпілим/ його представником і також те, що угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, нетяжких злочинів та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення [13]. Тобто положення ст. 469 не охоплюють усіх злочинів, які можуть бути пов'язані з домашнім насилством, тому перелік необхідно розширити.

Висновки. Аналіз положень КК України, проекту КК України, КПК України дозволяє дійти таких висновків: положення національного законодавства недосконале та не відповідає в повній мірі Конвенції про запобігання насилству стосовно жінок і домашньому насилству та боротьбу з цими явищами

КК України 2001 року потребує таких змін: 1) ст. 153 у частині сексуального домагання, яке потрібно конкретизувати для уникнення випадків неправильної кваліфікації, 2) додання такого кримінального правопору-

шення, як переслідування особи, 3) додання обтяжуючих обставин – вчинення у присутності дитини, і вчинення із застосуванням зброї, до кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насиллям. Ми пропонуємо включити їх як кваліфікуючі частини статей 126¹, 134, 152, 153, 154 КК України.

Проект КК України не передбачає кримінального правопорушення у вигляді переслідування, а обтяжуюча обставина у вигляді застосування зброї не поширюється на всі потрібні кримінальні правопорушення. Така обтяжуюча обставина, як вчинення кримінального правопорушення у присутності дитини, у новому КК України не поширюється на всі потрібні правопорушення і обмежує саме поняття дитини, бо в розумінні проекту обтяжуючим є вчинення злочину в присутності лише малолітньої дитини, що суперечить Конвенції.

КПК України потребує змін у питаннях винесення з-під приватного обвинувачення таких статей: 126¹, 134, 151², 154, ч.1 ст. 152, ч.1 ст. 153 КК України. А також внесення змін щодо можливості укладення угоди про примирення, а саме доповнення переліку абз. 2 ч.1 ст.469 такими кримінальними правопорушеннями: 1) примушування до абортів, стерилізації (ст. 134), 2) примушування до шлюбу (ст. 152-2), 3) зґвалтування (ст. 152), 4) сексуальне насилство (ст. 153) 5) Примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154), і 6) каліцтво жіночих геніталій, яке передбачено як частина ст. 121 КК України (каліцтво статевих органів). Запропоновані зміни сприятимуть правильній кваліфікації, уникнення помилок при розслідуванні та встановленню справедливого покарання, як запоруки підвищення ефективності боротьби проти насилства щодо жінок.

Анотація

У статті проаналізовано відповідність положень Кримінального кодексу України (далі – КК України), проекту нового Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) положенням Конвенції Ради Європи про запобігання насилству стосовно жінок і домашньому насилству та боротьбу з цими явищами (Стамбуль-

ської конвенції). На підставі порівняння національного законодавства зі Стамбульською Конвенцією, наведені спільні та відмінні риси, як у регулюванні кримінальної караності діянь, передбачених Конвенцією, так і в процесі розслідування та здійснення судочинства у кримінальному провадженні щодо правопорушень у сфері домашнього насильства. Окреслено перелік діянь, які передбачені Конвенцією Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, та які охоплюються нею, як такі, що можуть бути кваліфіковані одночасно із вчиненням домашнього насилля. Було визначено норми КК України, які потребують доповнення, а також встановлено (як для діючого КК України, так і для проєкту майбутнього КК України) необхідність криміналізації такого діяння як переслідування і доповнення переліку обтяжуючих обставин (для діючого КК України) або розширення сфери їхньої дії (проєкт КК України). У науковому дослідженні використана практика Сполучених Штатів Америки у протидії переслідуванню (сталкінгу), зокрема його визначення у Кримінальному кодексі Сполучених Штатів Америки, що може стати у нагоді при криміналізації даного діяння в Україні. При аналіз норм Кримінального процесуального кодексу України було з'ясовано, що важливим, для виконання зобов'язань у сфері протидії домашньому насиллю, є зміна переліку діянь, які розслідуються шляхом приватного обвинувачення, заборона примирення не з ініціативи потерпілого та продовження строків для можливості звернення постраждалої дитини за захистом своїх прав до суду. Додатково наведено статистику для підтвердження необхідності ратифікації Стамбульської конвенції та приведення національного законодавства у відповідність до неї. У статті містяться пропозиції щодо поліпшення українського законодавства у сфері запобігання домашньому насиллю.

Ключові слова: домашнє насильство, Стамбульська конвенція, Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, справедлива рівновага, відновлення соціальної справедливості, кримінальний процес, запобіжні заходи, доказування.

Bobrichenko V.V., Zhyvova Yu.V. Problematic issues with the implementation of the Istanbul convention: conformity between criminal and criminal procedural norms

Summary

This article is dedicated to the analysis of conformity between norms of the Criminal Code of Ukraine, a new project of the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention). There is information about common and different features both in regulation of punishment of criminal acts provided by the Istanbul Convention as well as in the process of investigation and prosecution in criminal proceedings regarding offenses in the field of domestic violence. It is highlighted the list of criminal acts that are provided by the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence and which are regarded as acts that can be a part of domestic violence crime. Research has shown norms that need to be supplemented as in the Criminal Code of 2001, as in the project of new Criminal Code. Moreover, there are established the need of criminalization such crime as stalking and addition the list of aggravating circumstances (for the Criminal Code of 2001) or expansion their scope of use (for the new Criminal Code). In this scientific research was used the practice of the United States of America in dealing with stalking such as its definition in the Criminal Code of the United States of America (that can be useful for criminalization this act in the Criminal Code of Ukraine). Close research of norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine discovered necessity of 1) expansion of the list of crimes that are investigated under private prosecution, 2) prohibition of reconciliation not by the initiative of the victim and 3) extension of terms for children, so that they can apply to the court for

protection of their rights. In addition the article has shown the statistic for confirmation of the need for ratification the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence and bringing national legislation into line with it. Also in this article there are our recommendations about improvement of Ukrainian legislation in sphere of protecting people from domestic violence.

Key words: Keywords. domestic violence, Istanbul Convention, Criminal Code of Ukraine, Criminal Procedure Code of Ukraine, fair balance, restoration of social justice, criminal process, preventive measures, evidence.

Список використаних джерел:

1. Звіт «Домашнє насильство в Україні: реагування в умовах війни (І півріччя 2022 року)» підготовлений Аналітичним центром ЮрФем за фінансової підтримки Ради Європи (проект Ради Європи «Боротьба з насильством стосовно жінок в Україні»). URL: <https://jurfem.com.ua/domashne-nasylstvo-reakhuvannya-v-umovakh-viyny/>
2. Кримінальний кодекс України (Закон України) № 2341-III (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Контрольний текст проекту Кримінального кодексу України (2023). URL:
4. <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/01/30/proyekt-kryminalnogo-kodeksu-ukrayiny-stanom-na-30-01-2023.pdf>
5. Сімейний кодекс України (Закон України) № 2947-III (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
6. Про запобігання та протидію домашньому насильству (Закон України) № 2229-VIII (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
7. Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Конвенція) №994_001-11 (2022). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text
8. Ю. Нікітіна. Сталкінг: про що це? (2021). URL: <https://jurfem.com.ua/stalking-proo-scho-tse-article/>
9. 18 U.S. Code § 2261A – Stalking (2023). URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/2261A>
10. В. Лісова. Харасмент у колективі: способи захисту (2022). URL: <https://jurfem.com.ua/harasment-u-kolektyvi-sposoby-zachystu/>
11. Жіноче обрізання. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D1%96%D0%BD%D0%BE%D1%87%D0%B5_%D0%BE%D0%B1%D1%80%D1%96%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7
12. О. Огоновська (Не)хуліганство? Сексуальні домагання в метро та проблема їх кваліфікації (2022). URL: <https://jurfem.com.ua/nehulihanstvo-sexualmi-domahannya-v-metro-kvalifikatsia/>
13. Вирок Вінницького міського суду Вінницької області у справі № 127/9062/22 від 12 квітня 2023 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110169375>
14. Кримінальний процесуальний кодекс України (Закон України) № 4651-VI (2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>